

az eddigi demokrata sallangoktól megtisztítva az államot. És hogy ez a tranzakció ne keltsen ellenállást, hogy e tranzakció alá tömegbázist teremtsen, a tételt egyszerűen megfordítja és ahelyett, hogy bepillantást engedne abba a fejlődésbe, amelynek során az állam most már közvetlenül a fináncióke végrehajtó szerve lesz, úgy tünteti fel, mintha az állam mint mindenki fölött álló szuverén hatalom venné birtokába a tőkét és „államkapitalizmust“, „tervezgazdaságot“ csinálna. A monopolitőkének újabb térhódítása, a függetlenek konkurenciájának a megsemmisítése így a kispolgári és reformista munkástömegek tapsai, sőt aktív támogatása mellett megy végbe. Roosevelt munkakódexe evvel betöltötte hivatását: A kivülállók leverése után a monopolitőkének lehetősége nyílik rá, hogy a termelést „a szükséghez mérten“ redukálja és az árakat „racionálisan“ felemelje, — ezzel biztosítsa magának a válságban is a profitot és termelőeszközével előkészüljön „jobb időkre“, amelyek eljövételében nemcsak maguk a trösztök, hanem a munkakódexek által fasizált kispolgári és munkástömegek is még mindig erősen hisznek.

LI-FU-SZUN GAZDA ÉS CSELÉDEI (V.)

Irta: REMENYIK ZSIGMOND (Budapest)

A nagy istálló udvarán összeesődült emberek kétségbeesetten tekintettek egymásra.

— Mindenki takarodhatik, — kiáltotta magából kikelve a gazda és fenyegetően szembenézett a tömeggel.

— Itt van a cédula, hogy mindenkit meg tetszett hívni kóstolóra, ami az istállóban minden délután tartatik, — kiáltotta egy gyerek és kis kezeiben magasan meglobogtatta a gazda ígézetes vörös céduláját.

— Mindenki mehet haza, — ismételte a gazda, — vége a kóstolgatásnak és az ingyen osztogatásnak. Egyetlen egy asszony se rendelte meg a tejet, mindenki csak azért jött, hogy telezabálja magát és engem a tönk szélére juttasson. Vége a kóstolgatásnak. Eriggyetek, mert rátok uszítom a kutyát, — ordította fenyegetően és megrázta rövid vastag karjait, — mindenki haza takarodhat, szedhetitek az irhátokat, kifelé az udvarból a köcsögökkel meg a vedrekkel. Inkább beleöntöm az egész fejést a csatornába, mars kifelé.

És valóban hátrafelé indult, hogy elszabadítsa a megkötözött kutyát. A gyerekek, öregemberek és én magam is kétségbeesetten húzódtunk a kapun át kifelé, voltak akik messzire oi is szaladtak, még vödriüket és lábasukat is messzire elhajigálták. A legbátrabbak is a kapun kívül maradtak és onnan bámultak be kétségbeesetten és könyörögve az udvarba a gazda felé.

A gazda újra visszatért a kannák mellé és onnan nézett farkaszemet a kapun túl várakozó tömeggel. Kezeivel néha megfenyegetett mindnyájunkat, és jelentőségteljesen hátra hátra füttyentett.

— Ostoba trükk, — mondotta ekkor mellettem Vei-Hu-szi, a szappanfőző és megtörölgette lelógó ingében hosszú orrát, — idecsődíteni az embereket mindenféle nyomorult reklámmal, azt tudja, és ha nem úgy ütnek ki számításai ahogy azt elképzelte, ránkszabadítja a kutyát. Hogy marná meg a veszett kutya, — tette még hozzá a szappanfőző és akkorát tülkölt orrával akár egy elefánt.

— Mozogjatok, mozogjatok, — ordította felénk az udvar közepéről a gazda, de amint látta hogy a kapuból senki sem mozdul, sőt

még az ucca tulsó feléről is kezdenek visszatérni a többiek, fogait esikorgatva hátrarohant és elszabadította a nagy láncos kutyát. A kutya megállt az istálló előtt, csipás szemeit szanaszét forgatta és nem tudta mitévő legyen. A gazda a kutyát felénk uszítgatta. — Uszi, uszi, — ordította a gazda és ráhuzott a kutyára, akinek csipás szemei dühbegurultak és hatalmas ugrásokkal közöttünk termett. Mindenki menekült, ahogy csak birt.

A kutya közénkugrott, én magam is elhajítottam köcsögömet ijedtemben és kétségbeesetten hátráltam, magam elé tartva két kezem. A esődület legelején állott Ho-Vei-pao, a néma, kurta fehér zsáknadrágban, mezitláb, fején egy ócska keménykalappal kezében szorongatva lábását. A kutya hogy közénkugrott, a némát fellökte, aki hátravágódott és kiejtette kezéből a csuprot. Kalapja messzire elgurult. A kutya visszaszaladt és az udvar közepéről ugatott felénk. Nagynehezen feltámogattuk Ho-Vei-paot, a némát, aki hidegglelősen reszketett és gyámoltalanul hápogott. Szemeit ijedten forgatta és törött csupra láttán siránkozva csapkodta össze kezeit. Fuldokolva sirt és kétségbeesésében a maga módján, köpködve és hadonászva átkozta a gazdát. Mi, akik a néma közelében állottunk, megértettük átkozódását. Dögöljön meg a gazda, így átkozódott Ho-Vei-pao, a néma, égjenek le házai, földrengés döntse romba épületeit, öntsön ki medréből a folyó és fulladjon bele egész családjával. Szakadjon rá az ég és nyiljon meg alatta a föld. Süllyedjenek el hajói és dögök lakmározzanak rajta.

Az átkozódás után mindenki szétszaladt, bebújt házába vagy odujába és kétségbeesetten várta az átok beteljesedését.

A néma átkai beteljesednek, az egész város összedűl. Én magam is nyakam közé szedtem lábaimat és siettem haza. Otthon átkozott feleségem és irányomban tiszteletlen gyermekeim a legesufosabb szidalmakkal illettek, gunyosan rámvigyorogtak és hangos ordítással követelték a tejet. Alig hogy sikerült őket hosszas és türelmes beszéddel lecsendesítenem, hallgatásra intenem és irántam való dühükben megfélemlenem. Ékes szavakkal védelmembe vettem szidalmaikkal szemben a gazdát, őt nagytitizteletű urunknak neveztem, áldottszívű jóakarónknak, irgalmasszívű pátrónusunknak és derék kegyurunknak. Átkozott feleségem rámkiáltott, hogy fogjam be a számat, ne forgasam úgy a szememet mint, aki megháborodott és egyáltalán menjek a poklok fenekére irgalmasszívű gazdámval. És piszkos szavakkal őt is átkozni kezdte, irgalmasszívű urunkat, Li-Fu-szunt, a gazdát, hogy majdnem belesüketültem. Iszonyodva tapasztottam be két tenyeremmel fületem, kikotródtam kis sárkalibánkból és éhségemben, hogy az ingyen tejköstolóról lemaradtam, a költészetben kerestem vigasztalást. Féltalomban is új klapanciámat dudolgattam, amely így kezdődött: „Elefánt vagyok, jámbor és szegény, hűvös és böles vizeket iszom én, stb.“ Istenáldotta tehetségemtől meghatottan szemeim könnybe lábadtak, gyomrom követelődzően korgott, a bokrokon túl pumák vonítottak a holdra, gyermekeim és átkozott feleségem horkolása majd szétdűtötte a kis kalibát, én is elaludtam.

Késő éjszaka arra ébredtem hogy fekhelyemről legurulok. szerencsésen gyermekeim összevissza üvöltöznek és sajnálatraméltó feleségem kétségbeesetten nyöszörög. Igyekeztem talpraállni, de képtelen voltam megtartani az egyensúlyt, mozgott és rengett a föld, kis kalibám dűledezett, a fák kifordultak gyökerestől, a csatorna vize kicsapott medréből és a föld pár lépésre tőlem kettérepedt. A város felől is menydörgésszerűen hallatszott a zaj, tűz csapott fel a ledől kémé-

nyekből, kutyák veszettül vonítottak és összevissza szaladgáltak és hirtelen szél kerekedett. A szél felkavarta a port, orkánszerűen rádobta a városra, ahol már minden romokban hevert. Kétségbeesésemben letérdeltem, a világ teremtményéhez fohászkodtam és a bokrok közé futam a fejem. A földrengés négyszer egymásután ismétlődött, különböző erővel, rövidebb, hosszabb szünetek után. Minden rengésre összezébbomlott kis kalibám, küljebbfordultak a fák és jobban összeborzolódtak a bokrok. A szél is mind több és több port kavart fel felettünk. Mire a fák teljesen kifordultak, kis sárbódém összedült, a földrengés is megállt, távolabb vonult és még messziről hallható volt tompa morajlása.

Sok idő telt el míg teljesen magunkhoz tértünk. Kis kalibánk romokban hevert, átkozott feleségem mindkét karját kifecamította és gyerekeim sem uszták meg a földrengést szárazon. Az én fejemre egy hatalmas gerenda esett, amitől az akkorára dagadt akár egy kisebb-fajta hordó. Kezünket csapkodtuk jajveszékelve egyetlen menedékünk romlásának láttán.

— Gyerünk be a városba, — mondtam siránkozva mikor kihajnalodott és megdagadt fejemet tapogattam, — rémes pusztulást fogunk látni szemeink, — folytattam és dühömben meghajigáltam az ágakon tollaszódo papagájokat. Költeményeimmel hónom alatt megindultam a város felé, alávaló gyermekeim és átkozott feleségem sántikálva követtek és lábukat a megrepesztett földön úgy emelgették akár a rugott bornyuk.

— Ho-Vei-pao, a néma megátkozta a gazdát hogy düljenek össze házai, égjenek le műhelyei és raktárai, földrengés döntse romba épületeit, szakadjon rá az ég és nyiljon meg alatta a föld. Ó drága gazdánk, tiszteletreméltó Li-Fu-szun urunk, — siránkoztam tiszta szívemből és patakokban folyt le arcomon a könny. — Ó drága gazdánk, Li-Fu-szun, megfogott a nyomorult néma Ho-Vei-pao átka. Épületeid összedültek, a földrengés romba döntötte épületeidet, rádszakadt az ég és megnyilt alattad a föld. Ó, ó, ó, — siránkoztam és kezeimet csapkodtam kétségbeesésemben és a gazda iránti nagy alázatomban.

Amint a városba beértünk, láttuk saját szemünkkel a pusztulást. A házak romokban heverték, kémények füstölögtek, kocsik felfordulva, kerékek az égnak az ucca közepén állottak és meg volt repedezve a föld. A kikötőben a szerencsétlen halászok azon fáradoztak hogy elsülyedt csónakjukat, meg kompjukat kihuzzák a víz alól. Veszett kutyák szaladgáltak a házak között, és pállott szájukkal megmartak boldog, boldogtalant. A szent Inéhez címzett templomterségen, közvetlenül a leghirhetőbb trujillói bordélyház és a Otthonunkhoz címzett pálinkamérés előtt nagy volt a csoportosulás. Mindenki összevissza ordított és Ho-Vei-paot, a némát püfölte mindenki, aki csak hozzáférhetett.

— Mi történik itten? — kérdeztem dagadt fejemet tapogatva Li-Lü-pitől, aki a város leghíresebb és legügyesebb prostituáltja hírében állott, és akkora volt akár egy elefánt, állandóan orrát furta és kis hegyes szemével belélátott az emberek tarsolyába.

— Püfölik Ho-Vei-paot, a némát, — válaszolta Li-Lü-pi, az ügyességéről híres prostituált és egész könyökét beléfurta hatalmas orlikába, — azt mondják hogy neki köszönhetjük az egész földrengést, égszakadást, földindulást. Megátkozta a gazdát. Erre az egész város összedült, mindenki szerencsétlenné vált, kivéve éppen a gazdát, akit ő megátkozott. Mert a gazda házai az egyetlenek, amik még csak meg sem repedtek. Hát ezért verik, — mondotta Li-Lü-pi, a prostituált és

bebújt összeomlott barlangjába.

Valóban, mint erről későbbben saját szememmel magam is meggyőződtem, eltelve a boldogságtól és az isteni gondviselés iránti hálától, az egész városban tiszteletreméltó Li-Fu-szun gazdánk volt az egyetlen, aki az egész földrengésben semmi kárt nem szenvedett. Az ő házai, épületei, műhelyei, raktárai és irodái megingathatatlanul állottak. A föld füstölgött, a föld megrepedt és a düledező falak állandó leomlással fenyegettek. Minden összedült, csak a gazda épületei állottak megingathatatlanul. Minden bajomat elfelejtettem, összekulcsolt kézzel, szivemben a hála földöntúli érzésével dicsőítettem az egek irgalmas és igazságos, mindenható urát.

Straja konzul, az éhenkórász költők pártfogója. Még mindig tartott az esős tél, Ho-Vei-paot, a némát a gazda megátalkodott ellen-ségei kiüldözték a városból. A szegény Ho-Vei-pao, a néma szégyenében és gyalázatában el is pusztult, felakasztotta magát a keresztutnál egy magános gummifára. A gazdára szórt átkai rajta be is teljesedtek, mert senki nem temette el és a dögök lakmározta rajta, amíg benne-tartott.

Alávaló családom is egyidőre eltűnt, azt sem tudtam hogy élnek-e vagy halnak, legalább nyugodtan üldögélhettem a piacon, irdogálhattam költeményeimet, befejezhettem az elefántról szóló klapanciámat és hirdethettem a gazda dicsőségét. A piacon rendszerint a gyalogjáró szélén ültem, nemes és megkülönböztető távolságban a nagyorrú kol-dusoktól, sánta kéregetőktől és dagadtfejű éhenkórászoktól. Mezeitlen lábaimat piszkálgattam és gyönyörűséges álmaimban szabadon elme-rülhettem. A lacikonyhások mindig hullajtottak számomra valami ha-rapnivalót, legrosszabb napjaiban meg a szemétdödrökben turkálgat-tam a város gazdátlan kutyáinak meg macskáinak a társaságában. Derült voltam és a gazda tiszteletében végtelenül boldog. Fejem még ugyan egy kissé dagadt volt, orrom és füleim szintén, különben semmi változást nem lehetett rajtam észrevenni.

Amint egyszer így a piacon üldögéltem, hát láttam hogy hosszú lábain, fehér kalapban és sárga ruhában közeledik az uton felénk Straja, a tiszteletreméltó konzul. Ujjai között vékony bambuszpálci-kát forgatott és cigarettáját hosszú szipkán át szívta. Amerre ment, felverte maga után az út porát. Közeledtére felemelkedtem guggoló helyzetemből és a tiszteletreméltó konzult alázatos meghajlással üd-vözöltem. A konzul barátságosan megállt.

— No, Luis, — mondotta a tiszteletreméltó konzul, Straja barátságos mosollyal, — régen nem hallottam rólad. Elkerülöd házamtáját, amiről pedig nyilvánvalóan tudod, hogy a költők menedéke. Te is költő vagy Luis, hallottam hogy versfaragással foglalkozol. Bizonyos va-gyok benne, hogy a nemrég történt szerencsétlenségek láttán bús költeményeket irkáltál a föld haragjáról, az összedült házakról, a szeren-csétlen hajléktalanokról és eféle egyéb dolgokról. — mondotta a tisz-teletreméltó konzul és erősen a szemembe nézett.

— Tiszteletreméltó uram, — válaszoltam a nemes konzulnak, — nagyon jól tudom hogy tiszteletreméltóságod mennyire szíven viseli a szegény költők sorsát, erről nem egyszer magam is meggyőződtem. Ha egész életemben azoknak az ön házában elfogyasztott pacaloknak rántott ürücomboknak és lószafaládéknak a dicsőítését zengedezném, amiket elfogyasztottam szives jóvoltából, viszonzásul az sem lenne elég. De be kell vallanom, — folytattam tovább minden egyes sza-vamnál tiszteletteljesen bókolva a nemes konzul előtt, — hogy nem is gondoltam rá még álomban sem, hogy azokról az istenesapásokról,

földrengésekről és földrepedésekről irjak egy költeményt, amire itt előzni méltóztatik. Irtam ugyan verseket és klapanciákat, de azok egészen másféle dolgokról zengedeznek.

— Mikről szólnak azok a költemények, Luis? — kérdezte érdeklődve a nemes konzul és megforgatta ügyesen kis pálcikáját ujjai között.

— Disznócskákrol és elefántokról szólnak azok az elmondásra is méltatlan költemények, — vallottam be kissé szégyenkezve és fejemet a földre sütöttem.

— Disznócskákrol és elefántokról? — kérdezte megbotránkozva a nemes konzul, mint aki nem akar hinni füleinek és rosszalólag csóválta fejét. — Nem mulaszthatom el, Luis, hogy ne figyelmeztesselek téged olyan dolgokra, amik nyilván elkerülték költői figyelmedet. Először arra kívánlak figyelmeztetni, hogy nem értem egészen világosan, hogy mit keresel te itt ezek között a toprongyos éhenkórászok, dogadtlibú koldusok és síránkozó kéregetők között? Nem akarod talán azzal, hogy közéjük ülsz reggel és együtt ülsz velük estig, azt jelezni, hogy te is ilyen éhenkórász vagy és így a hozzád hasonlók között a helyed. Másodszor módfelett csodálkozom, hogy kis disznócskákrol meg elefántokról irsz költeményeket, amikor összedült nyilvánvalóan a te kalibád is abban a földrengésben, összedült szomszédod és annak a szomszédjának a kalibája is, megrepedt a föld, füstölögtek a ledült kémények és veszett kutyák rohantak összevissza a házak között. Luis, Luis, — mondotta a tiszteletreméltó konzul és rosszalóan megfenyegetett hosszú szipkájával.

— Szegény kínai költő vagyok uram, — válaszoltam a nemes konzulnak, — itt élek nagyhatalmú urunk és gazdánk, Li-Fu-szun föld, ház és műhelytulajdonos árnyékában, aki még talán azt is rossz néven veszi, ha a disznócskákrol vagy az elefántokról írok klapanciákat. Egyszerűen eltörné hátamon a botot ha értesülne hogy a földrengésrol írok verseket, a földrepedésekről és a veszett kutyákról. A népség is agyonverne jó uram és senki sem hullatna nekem maradékokat. Családom már így is megtagadott, egyedül éhezem és huzódok meg a romok árnyékában.

— Irdál szépen csengő költeményeket a gazda dicsőítésére, Luis, — mondotta jóakaratulag a nemes konzul, — vidd el hozzá és meglátod hogy jobbra fordul a sorsod. Addig is, ha egy egy jólsikerült költeményt sikerül összefarigcsálnod, ne feledd el, hogy itt vagyok én, él városodban egy konzul, keresd fel őt, ő majd elgyönyörködik költeményeidben és eléd tétet valamelyik cselédjével egy nagy tál pacalt vagy ceetes lószafaládét. Erről el ne felejtkezz, Luis, — mondotta még a nemesszívű konzul Straja, s megpeckelte fehér kalapját és továbbállt. A földig hajolva fejeztem ki mérhetetlen tiszteletemet az emberseges konzul irányában, megfogadtam tanácsait, mert tudtam hogy tisztán és önzetlenül adja ő nekem ezeket a tanácsokat, mint a szegény éhenkórász költők irtalmas és érdeklődő patrónusa.

Tiszteletreméltó Li-Fu-szun gazdánk megfedd dicsőítő költeményeimért. Meg is fogadtam a nemes konzul, Straja jólelkű tanácsát és éjt nappallá téve azon szorgoskodtam, hogy egy épkezláb költeményt üssek nyélbe, olyan költeményt, amely első betűjétől az utolsóig a mi áldott gazdánk, Li-Fu-szun dicsőségét zengedezi. Hogy az emlékezetes földrengésben kis házikóm összedült, egy kutyáolban huztam meg magam, ahol hosszas fáradozás után sikerült a bennfészkelő kutyák között némi tekintélyt szerezni sorsüldözött személyemnek. Alávaló családom még mindig nem jelentkezett, nyugodtan foglalkozhattam te-

hát saját dolgaival. Lelkemet hevitette a magas cél, amit vállaltam, reggeltől estig így üldögéltem tehát a kutyák között, hegyes plajbászomat rágya és lábujjaimon számítgatva a szükséges szótagokat. A kutyák, nem mondom, ihletett veritékezésemet eleinte rossz szemmel nézték, napokon át megállás nélkül morogtak, tiszteletlenül balhászokdáltak és kihívóan arcomba ásitottak, de hogy a legszemtelenebbeket sikerült az ólból kiszorítanom, tekintélyem nemesak örvendetes módon helyreállt, de attól a pillanattól kezdve még élénk és odaadó figyelemmel is kísérték veritékes munkálkodásomat.

Ahogy a gazdát dicsőítő költeményemmel elkészültem, hónom alá fogtam a diszes tekereset, kibujtam az ólból és nagyot nyújtózkodtam. A befejezett munka tompa fáradalmával izmaimban, hisz annyi napot és éjszakát töltöttem el ujjaimon számolgatva a szótagokat és keresgélve a leleményes rimeket, nem is szólva arról, hogy mennyit kellett törnöm fejemet azon, hogy egyáltalán mi is az, ami megörökítésre érdemes. A költeményben szó volt természetesen a gazdáról, annak hatalmas alakjáról, tulajdonságairól, nemes lelkületéről, és irgalmatos szivéről. Szó volt életéről és dicsőséges cselekedeteiről. Szó volt rólam is, de vele szemben csak oly' arányban, mint tegyük fel ha megemlíti az ember a bolhát ha elefántról van szó. A földrengést is megemlítettem, a földrepedéseket, a füstölgő romokat, a civilizáció terjesztését Tabatingán, de lehetőleg a gazda szájaize szerint. Továbbá az ördögöt, aki bennünket kivétel nélkül mindnyájunkat elvisz, a hatalmas urakat és a csendbiztos. Fejemetetején kiskarimájú szalmakalapommal, mezitláb és hónom alatt remek költeményemmel megindultam a gazda háza felé, hogy neki ott művemem bemutassam.

A gazda árnyékos kertjében hűsölt nekivetkőzve egy alacsony eukaliptuszfa alatt. A fa egyike ágán egy akkora darab jég lógott a kosárban akár egy kisebbfajta hordó, ez alatt a jég alatt üldögélt nekivetkőzve böles gazdánk és amint a jég olvadozott, úgy hullott pont az ő fejetetejére egy-egy hűs vize sepp. Kezeit és lábait is jegezett vízben áztatgatta és arca a megelégedettség dicsőségében uszott. Nekem a boldogságtól elszorult a szivem, hogy őt így szemlélhetem.

— No mi az, Luis, — kérdezte gazdánk gyanakodva, — mi rőszszat hoztál? Azt hittem, hogy már rég eltemettek, pestisbe estél vagy deportáltak egész családoddal együtt. Mivel akarsz már megint zavarni? — kérdezte dicsőséges gazdánk és kiemelte egyik lábát a hűs zölds vizből.

Mély tisztelettel meghajoltam a nemes Li-Fu-szun gazda előtt, elővontam hónom alól költeményemet és kibontottam azt. A gazda felszólított, hogy tartsam orra alá tekeresemet, mert nem kívánja kezét még csak meg sem mozdítani. Különb en is éppen hogy leázott róla a piszok, óvakodik hogy újból beszennyezze azt. Így hát leguggoltam eléje és kigöndörítettem előtte költeményemet.

A gazda egyideig olvasta kéziratomat, majd felszólított, hogy álljak fel, csavarjam össze a tekereset és nézzek az ő szemébe.

— Mondd csak, Luis, — mondotta derék munkaadóm Li-Fu-szun, a gazda, — csak azt nem értem, hogy foglalkozhatsz te becsületes ember létedre ilyesmikkel. Ha nem is vagy éppen óriásnak mondható, eingár vagy ugyan, alacsony és állhatatlan természetű, nyiszledt és görbelabú, de azért munkabírónak vagy mondható. Hát ezt nem értem, ahelyett, hogy dolgozni mennél, ilyenféle dolgokkal foglalkozol. Ezért azt érdemelned meg, hogy eltörjem hátadon a legvastagabb botot, ami éppen a kezem ügyébe kerül.

— Nekem soha eszembe sem jutottak efféle marhaságok, — foly-

tatta dicsőséges gazdám és szomorúan csóválta böles fejét. — Még azt is mondhatom, hogy egész életemben sem találkoztam senkivel, aki eféle dolgokat művelt volna ha épeszűnek volt mondható. Egész életemben utáltam az ilyen nyavalygó embereket, amelyen te is vagy, akik mindenfélét össze-vissza firkálnak, a lóganéjt a csillagokhoz hasonlítják, a csillagokat meg a lóganéjhoz, a nöstényszamarakat holmi sellőkhöz és viszont. Nem egészséges dolog ez, Luis, ezzel csak azt éred el, hogy magadra haragítod a becsületes embereket és még a legutolsó vénasszony is azt fogja rád pletykázni, hogy ki vagy herélve. Hagyj fel ezekkel a küzdelmekkel, Luis, — mondotta még jóakarátúan böles munkaadóm, Li-Fu-szun, a gazda, — hagyj fel az efajta dolgokkal, amik csak arra jók, hogy lejárassák az embert.

— Ha időm megengedné, — mondotta még tiszteletreméltó munkaadóm, összefogatnám a költőket akár a veszett kutyákat. Az ember dolgozzék és legfeljebb azon törje a fejét, hogy ki tartozik neki és hogy tudja behajtani valami nyomorulttól a pénzét. Összefogatnám az eféle dolgokkal foglalkozókat, én magam szaladnék leggyorsabban utánuk és addig verném a vastag bottal őket, míg le nem tesznek a versfaragásról. Ha lesz egyszer erre időm, ki is pusztítom őket, legalább erről a környékről. Azért hát neked meg azt ajánlom, Luis, hogy hagyd abba az eféle, tisztességes emberhez méltatlan dolgokat, javulj meg, amíg nem késő. Most meg eriggy ki a konyhába, ott majd adnak neked valami ételmaradékot és zabálj.

Éreztem, hogy böles gazdánknak mily mélyértelmű igazság rejtezik pallérozatlan szavaiban. Ennivalóról lévén szó, gyorsan hónom alá kaptam hát remek költeményemet és meztelen lábamat kapkodva kitrappoltam az árnyékos kertből és beállítottam a konyhába. Fencem alá terítettem kéziratpapirosomat, arra rúltam és vártam az ennivalót. A süket szakácsnő Mong-Cing-ling vigyázott rám vastag késsel kezében, hogy mindent, amit élém rakott, lelkiismeresen elfogyaszszak.

A gazda hitet tesz. Amint javában falatoztam, kitérült a konyhaajtó és megjelent abban Li-Fu-szun, a gazda. Arca mélységes gondokba merült, kis csibuk füstölgött szájában és kezeit ökölbe szorította. Tiszteletteljesen felemelkedtem és torkomon megakadt az ennivaló. A gazda intett, hogy menjek utána, ki az udvarra. Nehéz szívvel hagytam ott ennivalómat, amibe éppen, hogy belékezdtem, de még el nem fogyasztottam.

Az udvaron sorban állottak, akár a vadlibák, a gazda előmunkásai, raktárnokai, felügyelői, könyvelői és munkáshajcsárjai. A csapat élén Tang-Ming-szu emelgette lábait, a rizshántoló felügyelője, akkora ember, akár egy elefánt, kezében kis virágescokorral. Tang-Ming-szu arca meghatódottságban uszott és nyájasságában azt sem tudta, hogy mitevő legyen. A gazda engem is a tömegbe állított, ő maga meg nekidűtötte a hátát a falnak, megköszörülte torkát és böles szerénységgel összedörzsölte két tenyerét.

— Nem tudom mi ütött belétek, — mondotta Li-Fu-szun, a gazda, — már kora reggeltől kezdve azt kell hallanom, hogy mindenki az én dicsőítésemet zengedezi. Ma vagyok éppen 56 éves. Egyebet se hallottam még egész nap, mint románcokat, elégiákat, dicsőimuszokat és karénekeket, amióta felkeltem egyebet se csinálok, mint rózsákat megliliomokat szagolgatok, esőkre nyujtogatom a kezemet és fogadom a hálálkodó cselédek tisztelgését. Nem mondom, rendjén is van ez így, de nem kell, hogy ellefejltsétek mennyit kellett nekem küzdenem, míg elértem ezt a helyzetet, amiben jelenleg találok magam. Vannak

földjeim és éppúgy két lábon járok akárcsak ti, akiknek lukas nadragotokon kívül nincs semmit. Itt valaminek kell lennie, valami titkot fel kell deríteni, hogy megérthessétek mégis a közöttünk lévő különbség okát, — mondotta a gazda és megelégedetten összeráncolta szemöldökét.

Az ünneplő előmunkások, raktárnokok, könyvelők és felügyelők harsány orditásban törtek ki, magam is csupa fül voltam és tátott szájjal figyeltem a bölcs gazda minden szavára.

— Én is éppen olyan semmirekellő gonosz gyermek voltam, mint a ti fiaitok, — folytatta a gazda, — semmi sem lett volna belőlem, ha nem fognak idején megfelelő szigorúsággal. Én is összetörtem a butorokat, henyéltem reggeltől estig, elkerültem az iskolát, fejembe könnyebb volt egy liter vizet betölteni, mint megtanítani velem az á és a bé betű közti különbséget. Atyám szomorú szívvel szemlélte ezt. Már letett teljességgel arról, hogy hasznavehető ember lesz belőlem, amikor is ráfanyalodott arra, hogy velem szemben megfelelő szigorúsággal lépjen fel. Ugy tartott házában mint egy kutyát, reggeltől estig püfölt, a leghetetlenebb büntetéseket eszelte ki számomra és nem minden eredmény nélkül. Ez volt a titok, — mondotta a nemes gazda meghatódottan, — ettől kezdve teljesen megváltoztam és ennek a szigorú nevelésnek köszönhetem, hogy értékes tagjává sikerült lennem a társadalomnak és hogy annyira vittem amennyire vittem.

— Ne dicsőítetek tehát, — folytatta még a gazda, — hanem gondoljátok meg és fontoljátok meg jól szavaimat. Nektek is vannak gyermekeitek, ha már belőletek nem lett semmi, hát legalább is igyekezzetek, hogy belőlük legyen. Igaz, hogy rájuk fér egy kis nevelés, mert reggeltől estig amerre megyek, nem találkozom eggyel sem az úton, aki ne úgy viselkedne a tekintélyes polgárokkal szemben, mint ahogy mindenféle félbolonddal viselkedni szokás. Majd meglátjátok, ha őket is a tekintély tiszteletében nevelitek, milyen szép eredményeket értek el. Ahogy én belőlem is lehetett az, ami vagyok, őbelőlük is lehet, ami lesz. Én is úgy nevelem gyermekeimet, ahogy engem neveltek, majd meglátjátok rajtuk nevelésem hasznát. Meglátjátok, hogy emberek lesznek belőlük, nagy tekintélyük lesz és nem fognak egy harapás kenyérért a szomszédba szaladgálni. Ami pedig az ünneplést illeti, azt nagyon helyénvalónak és rendjénvalónak találok, eriggyetek vissza ahonnan jöttetek, mert az mégsem egészen helyénvaló, hogy amíg itt engem ünnepeltek, románcokkal fájditjátok fülemet és elégiákkal okoztok fejfájást nekem, addig azok az állhatatlan cselédek meg munkások telelopják magukat és kárt csinálnak, — mondotta kiáltva a gazda és mindenkit, akik így, e részünkre is nagy ünnepet jöttünk szívünk szerint megünnepelni, kihajtott az udvarról, akár egy csordát.

Amint kiértünk a ház elé, Tang-Ming-szui, a rizshántoló felügyelője akkorát ütött öklével fejére, hogy az majd beszakadt.

— Most már értem, hogy miért nem lett alávaló gyerekeimből semmisen, — kiáltotta, — esküszöm a leghatalmasabbra, hogy alávaló gyerekeimből mind ilyen tudós és bölcs embereket csinálók, akár tiszteletreméltó gazdánk, Li-Fu-szun.

— Isteni bölcsességeket mondottak az ő ajkai, — válaszolta Teng-Yen-vu, a kávéraktárnok, — hogy erre eddig nem igen gondoltunk. Egészen más alapokra kell fektetni gyerekeink nevelését, nem ugrálhatnak majd ezentúl akár a csikók, meg kell őket tanítani akár mértékelen szigorúsággal is a tisztességre és beléjük kell verni ha más-ként nem megy, az erényt és a fegyelmet. Bölcs gazdánk minden egyes

szava olyan akár az isteni ige, be kellene aranyozni a száját ennek az embernek, akit az isten is csak a mi érdekünkben és javunkra küldött jókedvében közénk.

Ebben mindnyájan meg is egyeztek. Én magam is elhatároztam, hogyha még egyszer szemeim elé kerülnek átkozott gyerekeim és alávaló feleségem, én magam is a gazda böles utmutatásai szerint járok el velük. Sajnos azonban ennek a módszernek a megbízhatóságában is mélységesen csalódtam.

A cselédek ketreche zárják gyerekeiket, az eredmény mégsem kiélegítő. A gazda tanításának meg is lett hamarosan a foganatja. A raktárnokok, felügyelők, könyvelők és előmunkások mintha csak összebe-széltek volna, ráfeküdtek a gyereknevelésre gazdjuk utmutatásai szerint. Hosszú kötelekkel először is összefogdosták gyerekeiket és pár nap alatt tökéletesen megtisztították tőlük az uccákat és udvarokat. Különösen a vezető helyen álló emberek tették ezt különös aprólékos-sággal, nekik voltak elsősorban olyan titkos terveik, hogy gyerekeik-ből a gazdához hasonló hatalmas és böles embereket faragjanak.

Az első volt, aki böles gazdánk, Li-Fu-szun tanításait a gyakorlatba is átvitte, Teng-Yen-vu, a raktárnok. Gyerekeit a székekhez le-kötötte, kezükre és lábukra vastag pertlüt kötött, hogy alig birták a kanalat szájukhoz emelni azok. Példáját hamarosan követte a könyvelő Csang-Hszi-kvei, aki két kis gyerekét hosszú láncra kötötte, akár a kutyát. A láncot odaerősítette az udvaron szomorkodó magános eper fához és a láncot jó rövidre fogta, nehogy a gyerekek jó messzire por-tyázhassanak. A gyerekek nyakukban a láncal, ahogy megmozdultak, hasonlatosak voltak a kutyákhoz. Fülük lelógott, és szomoruaak lettek. Fu-Peng-jang pedig, a felügyelő egyszerűen ketreche zárta gyerekeit, rájukzárta a ketrec ajtaját, ő maga pedig minden reggel munka előtt és minden este munka után hosszú és erkölcsjavító előadásokat tartott a beketrecezett gyerekeknek a gazda utmutatása szerint.

A gyerekek így megláncolva és beketrecezve teljesen eltompultak, az enivalót maguktól visszautasították, sorvadtak és teljesen tönkre mentek. Elveszítették minden önállóságukat, hizelkedőkké váltak, alá-zatosakká, kétszinűekké és szemforgatókká. Gyávákká és szolgálék-küekké. A gazda amint ezt tudomásul vette, mérhetetlenül meg vala elégedve. Ő maga volt az, aki személyesen végigvizsgálta a ketreceket s ahol a ketrecek kissé rozogáknak vagy áttörhetőknak mutatkoztak, ott javításokat ajánlott és még gazdasági kovácsát, az örökké részeg Peng-Cai-szit is elküldte, hogy az ő saját költségén erősítse meg a rá-csokat és závarzatokat.

Az én gyerekeim elkerülték ezt a sorsot, mert ki tudja hol az ör-dögben csavarogtak átkozott feleségemmel együtt ezekben a nemes és forrongó időkben. Az alacsonyabb sorban élő cselédek gyerekei szin-tén elkerülték ezt a sorsot, ezek a gyerekek felügyelet nélkül ugráltak a rizstáblákon aratás után, vagy az ültetvényekhez tartozó majorsá-gok sáros udvarán. Nem is lett belőlük semmi, ha felnöttek csak cse-lédek, de ezekben az erős izmokban is csak a gazdának tellett mérhe-tetlen és hasznothozó öröme.

(Folytatása következik)